

Uchwała Nr 26/XL
Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP
z dnia 1 marca 2021 r.

w sprawie wykładni § 68 ust. 2,

w związku z § 36 ust. 2 pkt 1, § 44 ust. 1 i § 68 ust. 1 Statutu ZHP

(zasady przeprowadzania wyborów uzupełniających do Rady Naczelnej ZHP)

§ 1

1. Określone przez Zjazd ZHP szczegółowe zasady wyboru członków Rady Naczelnej ZHP z poszczególnych chorągwi, o których mowa w § 68 ust. 1 Statutu ZHP, nie mogą być stosowane do wyborów uzupełniających w trakcie kadencji, o których mowa w § 68 ust. 2. Do tych wyborów, obok szczególnych przepisów Statutu ZHP, stosuje się przepisy Ordynacji wyborczej ZHP.
2. Zawarta w § 44 ust. 1 Statutu ZHP dyspozycja nakładająca na władze ZHP obowiązek niezwłocznego uzupełnienia swojego stanu osobowego przez wybór nowych członków oznacza, że w przypadku wyborów uzupełniających, dokonywanych przez Radę Naczelną ZHP:
 - 1) właściwa rada chorągwi ma obowiązek skierowania do Rady Naczelnej ZHP wniosku, o którym mowa w § 68 ust. 2 Statutu ZHP, bez nieuzasadnionej zwłoki, po uzyskaniu informacji o wygaśnięciu mandatu członka Rady Naczelnej z tej chorągwi;
 - 2) Rada Naczelna ZHP ma obowiązek rozpatrzenia wniosku właściwej rady chorągwi na swoim najbliższym posiedzeniu po wpłynięciu tego wniosku;
 - 3) Ordynacja wyborcza ZHP może określić okoliczności uzasadniające odroczenie przez Radę Naczelną ZHP rozpatrzenia wniosku, o którym mowa w § 68 ust. 2 Statutu ZHP, do kolejnego posiedzenia.
3. Wniosek właściwej rady chorągwi, o którym mowa w § 68 ust. 2 Statutu ZHP, powinien zawierać jedną kandydaturę na jeden nieobsadzony mandat członka Rady Naczelnej ZHP. Wniosek ten powinien zostać przyjęty przez radę chorągwi w trybie określonym w § 46 ust. 1 i 2 Statutu ZHP.

§ 2

1. Zasada nieograniczonej liczby kandydatów, określona w § 36 ust. 2 pkt 1 Statutu ZHP, odnosi się także do wyborów uzupełniających przeprowadzanych w trakcie kadencji i nakłada na władze ZHP obowiązek zapewnienia zainteresowanym powszechnego dostępu do informacji o tych wyborach i procedurach zgłaszania kandydatów.

2. Ordynacja wyborcza ZHP powinna określać zasady i terminy informowania instruktorów właściwej chorągwi o wygaśnięciu mandatu członka Rady Naczelnej ZHP z tej chorągwi oraz zasady i terminy zgłaszania do właściwej rady chorągwi zainteresowania kandydowaniem przez osoby posiadające bierne prawo wyborcze.
3. W przypadku gdy Ordynacja wyborcza ZHP nie określa zasad wskazanych w ust. 2, powinny być one określone każdorazowo przez właściwą radę chorągwi i podane do wiadomości instruktorów z tej chorągwi.
4. Prawo rady chorągwi do określenia sposobu wyłonienia kandydata, przedstawianego we wniosku do Rady Naczelnej ZHP, spośród osób zgłaszających zainteresowanie kandydowaniem, nie może być w żaden sposób ograniczane.

§ 3

1. Zarówno właściwa rada chorągwi przed przedstawieniem Radzie Naczelnej ZHP wniosku, o którym mowa w § 68 ust. 2 Statutu ZHP, jak i Rada Naczelna ZHP przed przystąpieniem do głosowania, są obowiązane sprawdzić, czy w stosunku do kandydata do Rady Naczelnej ZHP nie zachodzą okoliczności wymienione w § 24, § 27 ust. 1 pkt 4 lub § 37 ust. 2-5 Statutu ZHP.
2. Stawianie wobec kandydatów do Rady Naczelnej ZHP innych wymagań niż wskazane w ust. 1 jest niedopuszczane i stanowi naruszenie Statutu ZHP.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 maja 2021r.

Uzasadnienie

Zasady wyborów określone przez Zjazd ZHP, o których mowa w § 68 ust. 1, obejmują dwa etapy. Pierwszym z nich jest etap zgłaszania kandydatów, drugim procedura przedstawienia kandydatów Zjazdowi i głosowanie, skutkujące ewentualnym wyborem. Określając każdorazowo zasady zgłaszania kandydatów Zjazd ZHP musi zapewnić, aby kandydat miał rzeczywisty związek z chorągwią, której mandat zamierza obsadzić. Przykładowo - podczas XL Zjazdu ZHP prawo zgłaszania kandydatów na funkcje członków Rady Naczelnej ZHP z danej chorągwi przysługiwało grupie co najmniej ½ uczestników Zjazdu ZHP z głosem decydującym z tej chorągwi – co jest szczególnym rozwiązaniem, gwarantującym faktyczny, a nie tylko formalny związek kandydata z daną chorągwią. Zjazd określa także informacje o kandydacie oraz o osobach zgłaszających kandydata, jakie winno zawierać zgłoszenie, a także wzory oświadczeń składanych wraz ze zgłoszeniem. Określając drugi etap procedury wyborów Zjazd wskazuje kto i jak sprawdza, czy zgłoszeni kandydaci spełniają wymogi statutowe w zakresie biernego prawa wyborczego, jakie informacje o kandydatach są przedstawiane Zjazdowi i

przez kogo oraz jak w warunkach Zjazdu ZHP ma odbywać się głosowanie (w tym np. sposób wykorzystania urządzeń do głosowania).

Jak wynika z uchwały Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP Nr 15/XXXIII z dnia 7 lipca 2007r. w sprawie wykładni § 68 Statutu ZHP, procedura wyborów uzupełniających, o której mowa w § 68 ust. 2, jest odmienna. Z tego przepisu wynika, że proces wyborów obejmuje także dwa etapy. Pierwszy z nich jest realizowany w konkretnej chorągwi i kończy się uchwaleniem przez właściwą radę chorągwi wniosku, kierowanego do Rady Naczelnej ZHP w trybie określonym w § 46 ust. 1-2 Statutu ZHP (zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania). Termin „wniosek właściwej rady chorągwi” zawarty w § 68 ust. 2 jest jednoznaczny – jedynym organem uprawnionym do sformułowania takiego wniosku jest rada chorągwi, a sposób w jaki rada chorągwi go przygotuje jest jej wyłącznym uprawnieniem. Analiza innych przepisów Statutu ZHP, w których występuje termin „wniosek”, jednoznacznie wskazuje, że jest on rozumiany jako prośba o podjęcie precyzyjnie wskazanej decyzji. Oznacza to, że wniosek właściwej rady chorągwi musi zawierać wskazanie konkretnej osoby proponowanej do wybrania według zasady: jeden kandydat na jeden mandat do obsadzenia. Ponieważ w swej istocie wniosek rady chorągwi jest zgłoszeniem kandydata – mają do niego zastosowanie ogólne przepisy Ordynacji wyborczej ZHP (np. określające dane o kandydatach do władz ZHP, jakie są przedstawiane osobom mającym prawo głosowania). Etap drugi to wybór dokonywany przez Radę Naczelną ZHP, z zastosowaniem przepisów § 38 Statutu ZHP oraz Ordynacji wyborczej ZHP (wydanej na podstawie § 42 Statutu ZHP: „Rada Naczelna ZHP określa w Ordynacji wyborczej ZHP szczegółowe zasady i tryb wyboru władz ...”). Wynika to ze statutowej zasady, że wybór w procedurze określonej w § 68 ust. 2 jest wyborem władz ZHP.

Statut ZHP zobowiązuje władze ZHP do niezwłocznego uzupełnienia swojego składu. W przypadku mandatu członka Rady Naczelnej ZHP jest to obowiązek nałożony nie tylko na Radę Naczelną ZHP, ale także na właściwą radę chorągwi. Cały proces uzupełniania składu Rady Naczelnej ZHP powinien być realizowany bez zbędnej zwłoki (jak określa § 44 ust. 1 – niezwłocznie). Oznacza to, że o ile nie zachodzą szczególne okoliczności, Rada Naczelna ZHP powinna rozpatrzyć wniosek właściwej rady chorągwi na swoim najbliższym posiedzeniu po otrzymaniu wniosku. Ponieważ mogą zajść obiektywne przesłanki, uzasadniające odroczenie w czasie takiego rozpatrzenia – Ordynacja wyborcza ZHP może wskazywać powody takiego odroczenia – tak, aby proces wyborów uzupełniających był oparty na powszechnie stosowanych zasadach, a nie doraźnie ustalanych procedurach w odniesieniu do konkretnych, jednostkowych przypadków.

Statutowa zasada nieograniczonej liczby kandydatów nie oznacza, że każda osoba zainteresowana ma prawo domagania się umieszczenia jej nazwiska na liście do głosowania. Inne przepisy wydane na podstawie Statutu ZHP mogą wprowadzać dodatkowe warunki, których spełnienie pozwala na umieszczenie nazwiska kandydata na ostatecznej liście do głosowania. Zawsze jednak, w przypadku wyborów uzupełniających do Rady Naczelnej ZHP,

każda osoba mająca bierne prawo wyborcze, bieżąco zapoznająca się z informacjami o wydarzeniach w Związku i swojej chorągwi, ma prawo do otrzymania informacji o nieobsadzonym mandacie członka Rady Naczelnej ZHP i warunkach jakie musi spełnić, aby przedstawić swoją kandydaturę radzie właściwej chorągwi. Ordynacja wyborcza ZHP powinna regulować procedury związane z przyjmowaniem zgłoszeń kandydatów przez odpowiednią radę chorągwi. Jeśli jednak takie zasady nie znajdują się w Ordynacji, obowiązek ich wdrożenia spoczywa na właściwej radzie chorągwi.

Rada chorągwi przedstawiając kandydaturę Radzie Naczelnej ZHP zapewnia, że w dniu podjęcia przez nią uchwały kandydat spełnia wymagania Statutu ZHP, konieczne do objęcia mandatu członka Rady Naczelnej ZHP. Rada Naczelna ZHP powinna sprawdzić, czy od dnia podjęcia uchwały przez radę właściwej chorągwi do dnia głosowania przez Radę Naczelną ZHP nie zaszły okoliczności, które uniemożliwiają kandydatowi objęcie mandatu.

Bierne prawo wyborcze jest jednym z najważniejszych praw instruktorów ZHP. Statut ZHP bardzo precyzyjnie, w sposób bezpośredni i pośredni, określa ograniczenia w realizacji biernego prawa wyborczego. Ograniczenia te nie mogą być stosowane rozszerzająco. Stawianie wobec kandydatów do Rady Naczelnej ZHP wymogów formalnych innych niż wynikające wprost ze Statutu ZHP, zarówno w fazie przygotowywania wniosku przez właściwą radę chorągwi, jak i podczas procedury wyborczej realizowanej przez Radę Naczelną ZHP, jest w oczywisty sposób sprzeczne ze Statutem ZHP. Zakaz ten dotyczy zarówno wprowadzania takich wymagań w ramach formalnej procedury, jak i kwestionowanie prawa do kandydowania z powodów innych niż określone wprost w Statucie ZHP przez członków rad, podczas wysłuchania kandydatów.

W przypadku gdy Rada Naczelna ZHP przeprowadzi głosowanie, ale nie dokona wyboru uzupełniającego na zasadach określonych w Statucie ZHP – konieczne jest ponowne przedstawienie wniosku przez radę chorągwi. W takiej sytuacji rada chorągwi może, ale nie musi ponownie otwierać procedury zgłaszania potencjalnych kandydatów z terenu chorągwi – ma bowiem już zgromadzoną listę osób zainteresowanych objęciem konkretnego, nieobsadzonego mandatu. Składając ponowny wniosek do Rady Naczelnej ZHP rada chorągwi może zarówno przedstawić dotychczasową, jak i nową kandydaturę.

Odroczona data wejścia w życie niniejszej uchwały wynika z konieczności zapewnienia właściwym radom chorągwi oraz Radzie Naczelnej ZHP czasu na dostosowania swoich procedur do treści tej wykładni oraz potrzeby uniknięcia opóźnień w aktualnie realizowanych procesach uzupełniania składu Rady Naczelnej ZHP.

Przewodniczący NSH ZHP

(-) hm. Krzysztof Pater